

Likabehandlingsplan

Plan mot kränkande behandling och diskriminering

2021/22

Nyckelpigans förskola

Saltsjöbadens församling

Jag ser dig
Jag hör dig
Jag bekräftar dig
Så vill jag visa min empati och omsorg runt dig

Förskolan Nyckelpigan
Samskolevägen 6
133 34 Saltsjöbaden

Yvonne Almér Mattsson
Rektor
08-748 1935
yvonne.mattsson@svenskakyrkan.se

Saltsjöbadens Församling Kyrk plan 2 133 34 SALTSJÖBADEN 08 – 748 19 00
saltsjobaden.forsamling@svenskakyrkan.se

Innehållsförteckning

1. Inledning
2. Syfte och övergripande innehåll
3. Vår Vision och Värdegrund
4. Rutiner i arbete med denna plan
5. Årsplanering
6. Främjande insatser
7. Utvärdering av förskolans föregående plan mot kränkande behandling och diskriminering
8. Kartläggning inför 2021
9. Riktlinjer i vårt integritetsarbete
10. Förebyggande åtgärder
11. Åtgärdande insatser
12. Bilagor 1-6
  1. Anmälan till rektor eller kyrkoherde om kränkande behandling
  2. Handlingsplaner
    1. Händelse barn – barn
    2. Händelse vuxna- barn
    3. Åtgärder om personal blir utsatt av annan personal
      - checklista
  3. Mall vid samtal med den/de utsatta
  4. Mall vid samtal med den utpekade
  5. När barn biter
  6. Trygghetsvandring för barn
13. Lagar och begrepp

Inledning

Den utbildningsform som omfattas av denna plan är förskola.

Varje år uppdateras denna likabehandlingsplan och plan mot kränkande behandling på Nyckelpigans förskola.

Vi har ett uppdrag att motverka alla former av diskriminering och annan kränkande behandling.

En trygg dag är en förutsättning för att lära och utvecklas. Varje barn på förskolan ska ha likvärdiga möjligheter att utvecklas och lära under trygga förhållanden, vårt likabehandlingsarbete är därför av allra största vikt. Barnens bästa kommer alltid i främsta rummet och inget barn ska behöva vara rädd att gå till förskolan.

Planen är en del i förskolans systematiska kvalitetsarbete och tillsammans arbetar vi för att göra planen ständigt aktuell i vårt dagliga arbete. I och med detta systematiska kvalitetsarbete blir planen en del i vårt målfokuserande arbete som kontinuerligt följs upp, utvärderas, analyseras och utvecklas.

Syfte och övergripande innehåll

På förskolan har vi i uppdrag att motverka alla former av diskriminering och annan kränkande behandling. Detta arbete regleras i både diskrimineringslagen (Kap 1, 4 §) och i vår Skollag (2010:800 6 kap).

Förskolan vilar på demokratins grund. I skollagen framgår att utbildningen i förskolan syftar till att barn ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. En viktig uppgift för oss på förskolan är att förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

"Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor"
Lpfö18

Förskolan ska spegla de värden och rättigheter som uttrycks i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska därför utgå från vad som bedöms vara barnets bästa, att barn har rätt till delaktighet och inflytande och att barnen ska få kännedom om sina rättigheter.

Vårt arbete på förskolan bygger på att möjliggöra ett medvetet förhållningssätt i att vara nära och närvarande i nuet med våra barn. Med närvarande pedagoger lyssnar vi in barnet och gruppens behov och nuläge. Genom att delta, vara närvarande och uppmärksamma och ge akt på interaktion och samspel mellan barnen kan vi som pedagoger motverka, förebygga och stödja barnet och gruppen i deras kommunikation och samspel så att alla barn får möjlighet till trygg, utvecklande och positiv vistelse på vår förskola

"Barnen ska ges förutsättningar både för lek som de själva tar initiativ till och som någon i arbetslaget introducerar. Alla barn ska ges möjlighet att delta i gemensamma lekar utifrån sina förutsättningar och sin förmåga. När någon i arbetslaget följer eller leder lek på lämpligt sätt, antingen utanför leken eller genom att själva delta, kan faktorer som begränsar leken uppmärksammas samt arbetssätt och miljöer som främjar lek utvecklas. Genom en aktiv närvaro är det möjligt att stödja kommunikationen mellan barnen samt förebygga och hantera konflikter"
Lpfö18

Ett ständigt pågående förebyggande arbete för att motverka kränkningar i olika former.

Vår vision och värdegrund

För att en positiv utveckling och ett lärande ska vara möjligt behöver varje barn få känna sig trygg, bekräftad och trivas hos oss på Nyckelpigans förskola.

Våra värdeord vilket är grunden för vår utbildning, omsorg och lärande är:

"Jag ser dig – Jag hör dig – Jag bekräftar dig – Så vill jag visa min empati och omsorg runt dig"

Vi tror på människans inneboende kraft att agera utifrån en vilja att ta ansvar, få möjlighet att påverka samt ta del av samhället, i det lilla och i det stora sammanhanget. Därför tror vi på **öppenhet**.

Vår verksamhet ska ge förutsättningar för att skapa empatiska världsmedborgare, där vi tillsammans värnar om människan, djur och natur. Vi utvecklas om vi får växa i en god **gemenskap**.

Vi vill skapa tilltro, acceptans och påvisa att varje individ är unik och viktig med alla dess förmågor och egenskaper. Vi tror att det är viktigt att få vara **delaktig** i det som sker.

Alla människor behöver en grund av värden att stå på. Vi vill därför ge **förankring** utifrån en kristen humanistisk tankevärld, vilket vår vision och värdegrund beskriver.

För att skapa ytterligare förutsättningar för detta har vi valt att profilera oss genom:

Natur – Musik – Andlighet

Rutiner i arbetet med denna plan

Denna likabehandlingsplan revideras årligen av pedagoger och rektor på förskolan. Den har sin grund i vår årliga kartläggning. Förskolans personal är ansvarig för att göra planen till en del av förskolans målfokuserade, systematiska kvalitetsarbete med kontinuitet under hela året.

Pedagogerna skriver incidentrapporter då kränkningar eller trakasserier inträffat och dessa följs sedan upp och blir en del av kartläggningen. Se bilagor

Barnen görs delaktiga genom att samtal och observationer, samt kartläggning av riskområden där vi får syn på möjligheter att åtgärda och minska riskerna för kränkningar.

Inför utvecklingssamtal ställs intervjufrågor eller frågor att observera för att ta reda på trivsel och andra punkter som berör arbetet med planen.

Vårdnadshavare ges delaktighet genom en kvalitetsundersökning. Vi får insyn i vad vårdnadshavare önskar att vi fokuserar på samt se hur deras uppfattning av vårt arbete kring likabehandling. Vi har även en dialog på föräldramöten, samverkansråd, utvecklingssamtal samt genom den dagliga kontakten. Likabehandlingsplanen finns på hemsidan samt på anslagstavla i avdelningarnas hallar.

Årsplanering

1. Undersök

- Vi kartlägger och undersöker vår verksamhet
  - Barnintervjuer
  - Barnskyddsround
  - Olika mötesformer, t.ex. APT, avdelningsmöten.
  - Medarbetarsamtal
  - Enkätundersökning
  - Utvecklingssamtal
  - Årlig uppföljning i Pedagogiskt forum

2. Analysera

- Vi analyserar de orsaker som framkommit i form av risker och hinder
- Vi lyfter vårt värdegrundsarbete

3. Åtgärda

- Vi åtgärdar de problem som uppkommit i vår verksamhet gällande risker för diskriminering och hinder för lika rättigheter samt möjligheter.
Tidsplan upprättas och ansvariga utses.

4. Följ upp och utvärdera

- Vi följer upp och utvärderar detta arbete – undersökning-analys-åtgärder.
- Planen revideras

Främjande insatser

Det främjande arbetet på förskolan Nyckelpigan handlar om att stärka positiva förutsättningar för vårt värdegrundsarbete, skapa en trygg förskolemiljö och förstärka respekten för allas lika värde.

På många olika sätt möjliggöra att barnens rättigheter blir tydliga för barnen så att de kan bli stärkta i att uttrycka sina tankar och känslor, att våga säga ifrån och säga stopp samt att även få en förståelse för att respektera motpartens stopp.

Att vara i nära samarbete, barn och pedagoger tillsammans, möjliggör utrymme att föra en förtroendefull dialog. Vi kan på så sätt främja positiva normskapande processer där vi motverkar trakasserier och kränkande behandling.

Förskolan har ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar barnens utveckling, val och lärande.

Barnkonventionen genomsyrar vårt arbete på förskolan. Pedagogerna visar barnen på olika sätt där de möts, leker och lär tillsammans, samt prövar och utvecklar sina förmågor och intressen, med samma möjligheter och på lika villkor, oberoende av könstillhörighet.

Vi påvisar att vi alla är lika viktiga, vi är alla lika men ändå olika. Vi låter barnen reflektera, säga sin egen åsikt och lyssna på varandra. Vi har alla rätt att tycka och tänka, att få sin röst hörd, att respektera varandras olikheter och att vi är bra kamrater. I detta arbete tar vi stöd av "kompisböckerna" som är baserade just på Barnkonventionen.

Konflikthantering sker i nära samarbete tillsammans med barnen där pedagogerna finns med som vägledare. Barnen ska få erfarenhet av att kunna lösa konflikter själva vilket gör att vi pedagoger inte ingriper direkt men finns med för att ge stöd. Vi arbetar fortlöpande med aktiviteter där barn och pedagoger får mötas i olika typer av gruppkonstellationer där samarbete är i fokus.

Vi har alla ett ansvar att arbeta främjande och arbetssättet följs kontinuerligt upp i vårt systematiska kvalitetsarbete som utvärderas i maj och därefter revideras.

Utvärdering av förskolans föregående plan mot kränkande behandling och diskriminering

Enligt kundenkäten 2020 kan vi se vårdnadshavare på Nyckelpigan upplever:

Utveckling och lärande

Andel föräldrar som anser att verksamheten är stimulerande för mitt barn

Nyckelpigans förskola – 100 %

Andel föräldrar som anser att personalen är engagerad i mitt barns utveckling/Jag får tydlig information om hur mitt barn utvecklas

Nyckelpigans förskola – 97 %

Andel föräldrar som anser att mitt barn får det stöd och den hjälp som behövs

Nyckelpigans förskola – 98 %

Barns inflytande

(T.ex. Barnråd, lärmiljöer, projekt)

Andel föräldrar som anser att mitt barns tankar och intressen ta tillvara

Nyckelpigans förskola – 97 %

Andel föräldrar som anser att mitt barn tränas i att ta ansvar på förskolan

Nyckelpigans förskola – 98 %

Normer och värden

Andel föräldrar som anser att mitt barn är tryggt i förskolan

Nyckelpigans förskola – 100 %

Andel föräldrar som anser att förskolan arbetar medvetet mot kränkande handlingar

Nyckelpigans förskola – 95 %

Andel föräldrar som anser att mitt barn trivs i förskolan

Nyckelpigans förskola – 100 %

Andel föräldrar som anser att mitt barn har en god arbetsmiljö

Nyckelpigans förskola – 98 %

Dessa svar ser vi som ett starkt kvitto på de mål som vi satte upp. Vår upplevelse i personalgruppen är att majoriteten av vårdnadshavare är nöjda med vårt bemötande av barn och vuxna.

Resultatet kring hur vi arbetar medvetet med kränkande behandling har ökat till 95 % (2019, 88 %), vilket är mycket glädjande. Vårt gemensamma projekt kring förskolans och församlingens värdegrund och arbete med Barnkonventionen har gett resultat.

98 % av vårdnadshavare anser också att deras barn får det stöd och hjälp som behövs.

Vi ser att hela 100 % av vårdnadshavarna anser att vårt arbetssätt och pedagogik stimulerar barnens utveckling av empatisk förmåga, respekt och hänsyn.

Likaså att de upplever att deras barn är trygga i förskolan, även här 100 %.

Vi ser glädjande att föräldrar anser att deras barns tankar och intressen ta tillvara med 97 %, samt att våra barn tränas i att ta ansvar på förskolan med resultatet 98 %

Vi är mycket stolta över dessa svar och att vårt gemensamma värdegrundsarbete gett resultat.

Kartläggning inför 2021

Grunden för vår plan mot kränkande behandling och diskriminering är vår kartläggning av nuläget på förskolan. Denna kartläggning sker på både individnivå för det enskilda barnet, på grupp nivå för varje avdelning, samt på enhetsnivå för hela förskolan.

Individnivå:

Vi för samtal med alla barn i olika sammanhang. Här kan vi uppmärksamma om barnet visar eller förmedlar någon oro eller har funderingar kring samvaron med kamrater och pedagoger. Vi har samtal med alla vårdnadshavare, både dagliga och planerade utvecklingssamtal. Här samtalas vi kring hur de upplever att barnet trivs och utvecklas på förskolan.

Utifrån den kunskap vi får vid samtalen, dokumentationen, observation samt trygghetsvandringar får vi en bild av hur varje barn mår, och om de känner trygghet på

förskolan.

Vi upprättar och utvärderar handlingsplaner i samverkan med vårdnadshavare

Gruppnivå:

Vi reflekterar tillsammans i arbetslaget kring hur gruppen och det sociala samspelet utvecklas i verksamheten.

Vi följer barnens tankar och intressen vilket avspeglar sig i de projektet vi har på våra avdelningar.

Lär miljöerna har blivit mer tillgängliga samt föränderliga utifrån barnens behov i förmåga, lärande och utveckling.

Den pedagogiska dokumentationen tydliggör det sociala samspelet i gruppen. Utifrån detta får vi en bild av hur gruppen fungerar, och vad vi ska arbeta vidare med.

Vi diskuterar också kring arbetet på avdelningen med vårdnadshavare på de föräldramöten vi har varje termin.

Verksamhetsnivå:

På APT och planeringsdagar reflekterar vi tillsammans om hur förskolan ska organiseras och utvecklas på bästa sätt för att främja varje barns och grupps sociala utveckling och motverka diskriminering och annan kränkande behandling.

Risker och riskområden

Vi ser att det finns en del individer som har svårt att se andras perspektiv, men även barn som har svårt att stå emot och säga ifrån. Många barn hanterar ännu inte att ta ansvar för sina egna handlingar.

Vi uppmärksammar att en del barn har svårt att stå upp för sina åsikter, samt att en del barn inte visar respekt för varandra. Uttrycket "men jag vill" kan vara starkare för barnen än andras perspektiv. Det förekommer att andra barn kränker varandra genom att använda hårda ord, exkludera varandra, ta saker genom fysiskt våld.

Det finns en känsla hos pedagogerna att inte alltid räcka till för barnens behov. När vi är färre personal på t.ex. morgnar, eftermiddagar och övergångar upplever vi att det är större risk för incidenter och kränkningar.

Riktlinjer i vårt integritetsarbete

Vi ska säkerställa att:

- förskolan skall vara trygg för alla som vistas där, ingen skall utsättas för någon form av kränkande behandling eller diskriminering
- förskolan skall ha en beredskap för att sätta in lämpliga åtgärder så att eventuell diskriminering eller annan kränkande behandling snarast upphör
- barn, familjer och personal gemensamt skall känna ansvar för att upptäcka och åtgärda diskriminering eller annan kränkande behandling
- all personal aktivt skall motverka alla former av diskriminering och annan kränkande behandling
- stärka barnens sociala kompetens, förståelse, tolerans, förmåga att kommunicera, samverka och att ta ansvar för sig själv och andra
- vi lär barnen att lyssna på sin egna känslor och att säga STOPP!
- respektera motpartens stopp
- samma rättigheter, skyldigheter, möjligheter och inflytande råder oavsett kön

- vi ger introduktion till ny personal samt vikarier i hur vi möter och bemöter barnen och varandra, aldrig "stjäla" kramar eller sätta i knät om barnet inte själv initierar till det
- det bara är välkänd personal som hjälper till vid toalettbesök och vid byte av blöjor, vi är uppmärksamma på barnens egen vilja och frågar om vi får hjälpa dem
- trygghetsvandringar görs med barnen för att få syn på dolda platser, trånga utrymmen för att göra osäkra och riskutsatta miljöer på vår enhet säkra
- vi alltid har ordinarie pedagoger vid öppning och stängning
- arbetar för en positiv kontakt med våra familjer vid lämning och hämtning
- alla familjer ges möjlighet till inflytande och delaktighet i verksamheten
- ett giltigt utdrag från polisens belastningsregister krävs för personal, vikarier och studenter.
- vi har en framarbetad Arbetsplan för alla pedagoger

Förebyggande arbete

De sju diskrimineringsgrunderna är:

- **Kön**
- **Könsöverskridande identitet eller uttryck**
- **Etnisk tillhörighet**
- **Religion eller annan trosuppfattning**
- **Funktionsnedsättning**
- **Sexuell läggning**
- **Ålder.**

Detta ligger till grund för vårt förebyggande arbete efter risker vi sett i vår kartläggning.

Likabehandling oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck och sexuell läggning

Mål

Pedagogerna ska genom sitt förhållningssätt aktivt arbeta för att motverka traditionella könsmonster och könsroller.

Skapa förutsättningar för att varje barn kan utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av stereotypa föreställningar.

Att på ett öppet och tillåtande sätt samtala med barnen om olika föreställningar som finns angående kön, könsöverskridande identitet eller uttryck och sexuell läggning.

Att bemöta varje barn och familj med respekt och öppenhet, utan att göra antaganden utifrån stereotypa föreställningar.

Barnen ska känna sig fria att leka de lekar som tilltalar dem och välja de leksaker och material som lockar dem, utan att känna sig begränsade av antaganden om kön och

Förebyggande insatser

Genom sitt förhållningssätt arbetar pedagogerna aktivt för att motverka traditionella könsmonster och könsroller, t ex genom hur vi pratar och bemöter varje barn. Detta kan t.ex. innebära att vi inte förutsätter att en familj består av barn, mamma och pappa eller att flickor eller pojkar är på ett visst sätt.

Vi ordnar förskolan pedagogiska miljöer så att alla barn ska lockas till lek med varierande material, oavsett kön.

Forskning visar att pojkar är överrepresenterade i barns litteratur. Vi är medvetna vid inköp av

litteratur och strävar efter att både pojkar och flickor medverkar i huvudroller. Vi kan även byta kön på karaktärer vilket breddar synen på kön och könsöverskridande uttryck.

Genom pedagogisk dokumentation ska vi synliggöra varje barn och hur pedagoger bemöter varje individ utifrån aktuella förutsättningar där alla sorters familjekonstellationer blir synliga. Vi för samtal med barnen angående föreställningar kring kön, könsöverskridande identitet eller uttryck och sexuell läggning.

Vi lär barnen att lyssna på sina egna känslor och får uttrycka sina känslor i ord, skapande, drama och rörelse. Vi arbetar i projekt där varje barns lärande följs genom reflektion och dokumentation.

Vi skapar mindre grupper för varje barn att delta i, vilket gör att inflytande och påverkan på sin egen situation ökar.

Vi samtalar med barnen kring deras rättigheter om att alla har rätt till sin kropp. Varje barn ska kunna känna tillit till sin egen förmåga att sätta gränser, vårt arbete med Barnkonventionen. I arbetslagen pratar vi om barnsyn och hur viktigt det är att ha en samsyn och en förståelse för varandra.

Likabehandling oavsett etnisk tillhörighet och religion eller annan trosuppfattning

Mål

Vi skapar förutsättningar för att varje barn får utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av stereotypa föreställningar.

Varje barn ska få kännedom om olika religioner och att man är fri att följa den religion man vill eller ingen religion alls.

Att bemöta varje familj med respekt och vara medveten om att familjer och barn med en viss trosuppfattning kan ha särskilda önskemål och behov och vi försöker tillgodose dessa i möjligaste mån.

Förebyggande insatser

Vi visar på en mångfald gällande etnicitet och religion eller annan trosuppfattning via litteratur, material, bilder och digitala verktyg tillsammans med våra barn.

Vid introduktionen frågar vi varje barns förälder om vilka traditioner som de uppmärksammar i familjen och hur vi kan ta med oss det i vår verksamhet.

Vi lyfter frågan om olika religioner och trosuppfattningar i olika samtal med barnen. Vi ger inga bestämda svar utan ställer öppna och reflekterande frågor.

Egna normer och värderingar diskuteras och synliggörs vid handledningar, arbetslagsmöten och APT.

Likabehandling oavsett funktionsnedsättning

Mål

Skapa förutsättningar för att varje barn kan utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av stereotypa föreställningar.

Skapa förutsättningar för varje barn att inkluderas i förskolans hela verksamhet.

Förebyggande insatser

Pedagogerna arbetar aktivt för att varje barn inkluderas, genom att anpassa förskolans miljö så att alla kan delta, både i den fysiska miljön och genom de aktiviteter som väljs.

Vi arbetar i små grupper så att alla barn ska ges förutsättningar att delta utifrån sin förmåga

samt för arbetsro.

Vi främjar olika typer av kommunikation genom tecken som stöd.

Genom pedagogisk dokumentation synliggör vi och hur pedagoger bemöter varje individ/barn utifrån aktuella förutsättningar.

Handledning av specialpedagog när behov finns.

Vi sätter in åtgärder och har en kommunikation med vårdnadshavare vid ev. resurstöd.

Likabehandling oavsett ålder

Mål

Skapa förutsättningar för att varje barn kan utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av stereotypa föreställningar.

Att vara uppmärksamma på och motverka maktförhållanden i barngrupperna som baseras på ålder.

Arbeta för en likvärdighet i förhållningssätt mellan arbetslagen

Förebyggande insatser

Pedagogerna ser till varje enskilt barns intressen och behov oavsett ålder.

Pedagoger planerar och genomför aktiviteter där barn i olika åldrar får mötas.

Pedagogerna undviker att använda ålder som värde marker exempelvis genom att säga att "du som är så stor nu borde kunna..." Alla har olika kompetenser och förmågor oavsett ålder.

Vi arbetar i mindre grupper där alla barn ska ges förutsättningar att delta utifrån sin förmåga.

Genom pedagogisk dokumentation synliggör vi varje barn och hur pedagoger bemöter varje individ utifrån aktuella förutsättningar.

Åtgärdande insatser

Kräver goda rutiner för att upptäcka, utreda och åtgärda diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Ska påbörjas genast när det kommit signaler om att ett barn känner sig diskriminerad, trakasserad eller kränkt.

Innebär att verksamheten måste vidta åtgärder som dokumenteras och utvärderas för att förhindra att kränkningarna upprepas.

Rutiner angående det åtgärdande arbetet

Ansvarsfördelning:

1. Huvudmannen Saltsjöbadens församling har skyldighet att skyndsamt vidta åtgärder om något barn blir kränkt eller diskriminerad. Huvudmannen kan delegera ansvaret till rektor.

2. Om personalen får kännedom om att ett barn känner sig kränkt eller diskriminerad ska denna anmäla till rektor för skyndsamt utredning.

3. Upptäcks diskriminering eller kränkande behandling ska rektor informera vårdnadshavare så snart som möjligt.

Rutiner vid kränkande behandling och diskriminering:

- rektor informeras
- vårdnadshavare, både till den som kränks och den som kränker, kontaktas av avdelningens personal inom 24 timmar

- Analys görs av avdelningspersonal/rektor för att få en helhetsbild
- Handlingsplan skrivs av rektor
- Återkoppling till berörda
- Handlingsplan följs upp

Bilagor 1-5:

Bilaga 1,

Anmälan till rektor eller kyrkoherde om kränkande behandling

Enligt SKOLFÖS 2012:10 ska anmälan om kränkande behandling till huvudman göras skyndsamt. All förekomst av kränkande behandling ska anmälas till huvudmannen.

1. Vad har hänt?

Ange händelserna i kronologisk ordning med datum för händelserna samt namn och avdelning (om det gäller barn) på utsatt och inblandade.

2. När fick personalen kännedom om kränkningen och när rapporterades den till rektor/kyrkoherde?

3. Vilka åtgärder har vidtagits?

Ange dels de åtgärder som har vidtagits för att stödja den eller de som blivit kränkta och åtgärder för att motverka kränkningen? Alla åtgärder anges med datum för när de vidtagits.

4. När informerades vårdnadshavarna om händelserna?

5. Har kränkningarna eller trakasserier upphört? Om nej, hur kommer förskolan att se till att kränkningarna upphör?

Uppgiftslämnarens namn:

Datum för uppföljningssamtal:

Handlingsplan upprättat datum:

Underskrift/er:

Bilaga 2.

Handlingsplaner

Handlingsplan 1

Händelse barn-barn

Personal som blir vittne till en kränkning ingriper genom att genast avbryta handlingen eller hämtar hjälp om situationen inte går att lösa på egen hand.

- Personal har ett enskilt eller gemensamt samtal med barnet/barnen för att utreda händelsen.
- Inhämtning av information från personal som finns runt berörda barn.
- Arbetslaget diskuterar händelserna och lägger upp åtgärder för att kränkningarna ska upphöra.
- Den personal som har varit med om händelsen kontaktar vårdnadshavare
- Alla samtal dokumenteras skriftligt och sparas förskolans i arkiv.
- Skriva händelserapport
- Vid behov har berörd personal möte med barn och vårdnadshavare.
- Vid behov har vi uppföljningssamtal med berörda barn efter ett par veckor.

Handlingsplan 2

Händelse mellan vuxna och barn

- Varje vuxen tar sitt personliga ansvar för att tala med den kollega som man anser har kränkt ett barn.
- Den som får kännedom om att ett barn har blivit utsatt för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling av någon vuxen på förskolan informerar någon i skolledningen.
- Rektor/kyrkoherde ansvarar för att händelsen utreds och att en handlingsplan upprättas.
- Samtal med den personal som utsatt eleven genomförs av rektor/förskolechef
- Inhämtning av information från personal som finns runt det berörda barnet.
- Informera/samtal med berörda vårdnadshavare
- Lämpliga åtgärder vidtas enligt den handlingsplan som upprättats.
- Rektor/kyrkoherde utvärderar och följer upp ärendet med båda parter.
- Berörda vårdnadshavare informeras kontinuerligt under ärendets gång av den som är utsedd av rektor att handha ärendet.
- Rektor/Kyrkoherde ansvarar för att dokumentation av ärendet sker och därefter arkiveras.

Handlingsplan 3

Åtgärder om personal blir utsatt av annan personal

Checklista vid kränkande särbehandling och trakasserier

Checklistan utgår från det lagkrav som återfinns i
arbetsmiljöföreskriften (AFS 2015:4) och Diskrimineringslagen

- **Kränkande särbehandlingar** – handlingar som riktas mot en eller flera arbetstagare på ett kränkande sätt och som kan leda till ohälsa eller att dessa ställs utanför arbetsplatsens gemenskap.
- **Trakasserier** - ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.
- **Sexuella trakasserier** - Ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet

-
- Var objektiv i samtal med den utsatte och den utpekade – utgångspunkten är att det är den utsatte som avgör vad som är kränkande
  - Påbörja utredning av händelsen tillsammans med HR
  - Notera skriftligen allting som den/de utsatte personen redogör för: tid, datum, handling, vittnen) med hjälp av mallen *Samtal med den utsatta*
  - Samtala enskilt med utpekad person/personer (observera att dessa samtal ska initieras så fort du får kännedom om händelsen - senast en vecka efter erhållen vetskap). Det är viktigt att låt den/de utpekade få lägga fram sin version av händelsen. Dokumentera samtalen med hjälp av mallen *Samtal med den utpekade*
  - Sammanställ det som framkommit i utredningen
  - Spara dokumentation i personalakterna
  - Eventuell vidare hantering; såsom upprättande av handlingsplan, kontakt med fackligt ombud, arbetsrättsliga konsekvenser
  - Följ upp händelsen med den utsatte – har det blivit bättre?

Åtgärder/sanktioner/arbetsrättsliga konsekvenser

- Handlingsplan
- Tillrättavisande samtal/medvetandesamtal
- Varning
- Uppsägning pga. personliga skäl

- Avsked
- Polisanmälan

Bilaga 3

Mall vid samtal med den/de utsatta

1. Vem har utfört den handling/de handlingar du anser diskriminerande/kränkande/trakasserande?
2. Vad har hänt? Beskriv händelsen/händelserna så noga du kan. Ange också här om diskrimineringen/kränkningarna/trakasserierna har skett vid upprepade tillfällen eller vid ett tillfälle.
3. När och var hände detta? Var någon annan närvarande när det hände?
4. Har handlingarna upphört?
5. Namn och övriga kontaktuppgifter

Bilaga 4

Mall samtal med den utpekade

1. Förklara varför du tagit in personen på möte.
2. Redogör för arbetsplatsens noll tolerans mot diskriminering, kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier.
3. Låt den utpekade redogöra för sin version av händelseförloppet.
4. Sätt upp en uppföljningsplan/handlingsplan

Bilaga 5

När barn biter - råd från 1177 vårdguiden

Att små barn biter sig själva eller andra är vanligt. Ofta beror det på att barnet ännu inte har lärt sig att uttrycka sig i ord, och bitandet blir ett sätt att ta kontakt och visa känslor. Små barn biter inte för att vara elaka eller besvärliga. De har ofta nära till känslor och kan vara impulsiva. Om ett barn biter är det viktigt att du markerar direkt, men lugnt. Ett barn som har blivit bitet behöver sällan vård.

Varför biter barn?

Det kan finnas många olika orsaker till att barn biter. Till exempel kan det bero på att de är

- glada
- exalterade
- överstimulerade
- arga
- nyfikna
- trötta
- uttråkade
- frustrerade
- stressade
- oroliga
- avundsjuka, till exempel på ett syskon.

Bitandet kan också vara ett sätt för barn att visa att de behöver uppmärksamhet. Små barn biter ofta när mjölkttänderna börjar växa eftersom tandköttet blir ömt.

Vad gör jag när ett barn biter?

Markera på en gång om ett barn biter någon. Berätta lugnt att "Du får absolut inte bitas. Det gör ont." Det kan också finnas en poäng i att berätta vad barnet *får* göra med munnen, till exempel pussas, äta eller prata.

Fokusera sedan direkt på att trösta barnet som har blivit bitet. Visa att du förstår att det gör ont, blås på bitmärket och kyl eventuellt med något kallt.

Markera även direkt om ett barn biter sig självt. Håll dig lugn och förklara att det gör ont. Ge inte situationen så mycket uppmärksamhet, utan erbjud till exempel barnet en leksak eller något annat som kan bryta situationen.

Hjälp barnen att lösa situationen

Barnet kanske känner skuld om hen har bitit någon. Hur du som vuxen kan hjälpa till beror lite på barnets ålder. För de allra yngsta räcker det att du lyfter bort barnet från situationen och förklarar att det gör ont.

Uppmuntra, stötta och hjälp gärna ditt barn om du märker att hen är ledsen och vill reparera det som har hänt. Du kan prova att låta ditt barn möta det andra barnet efteråt.

Låt båda barnen berätta vad som har hänt och hur det känns. Försök att undvika att ge barnen färdiga lösningar. Fråga gärna om de själva har förslag på någon lösning. Hur känns det för den andra? Hur kan barnen hjälpa varandra att bli glada igen? Försök att sätta ord på och bekräfta barnets känslor, till exempel "Jag förstår att du blev arg när hen tog spaden. Ska vi tillsammans

försöka komma på vad du kan säga när du vill ha spaden ifred? Titta här, det finns fler spadar att leka med."

Tvinga inte fram ett "förlåt"

Att tvinga ett barn att säga förlåt löser oftast inga konflikter på lång sikt. Risken är att barnet till slut säger förlåt för att få ett snabbt slut på situationen. Men kom ihåg att barn gör som vuxna – barnen kommer att lära sig att säga förlåt om du gör det i situationer där det behövs.

Prata med andra vuxna i barnets omgivning

Det är lätt att känna sig pressad att få barn att sluta bita, speciellt om barnet biter andra. Men berätta gärna för det andra barnets föräldrar, eller andra vuxna som har ansvar för barnet, även om det känns jobbigt. Beskriv händelsen och barnens reaktioner utan att värdera eller anklaga något av barnen. Situationen kan vara lättare att hantera om du visar att du är medveten om problemet, och att du ska försöka förhindra att det händer igen.

Om ditt barn biter någon när inte du är med

Ibland kanske inte du är med när ett barn biter någon annan. Ta hjälp av personalen om det till exempel händer på förskolan. Det är viktigt att även de hjälper till att förebygga att barn biter varandra. Till exempel genom att

- uppmärksamma barn i lugna och positiva stunder
- hjälpa barn att visa tankar och känslor på andra sätt än att bitas
- inte lämna barnen ensamma när de leker och vilar
- bryta situationen och hjälpa barnen om någon ändå blir biten

Personalen på förskolan har tystnadsplikt och får därför inte prata med andra om ditt barn. Ett undantag är om de är oroliga för att något barn far illa på något sätt – då är personalen skyldiga att informera Socialtjänsten.

Försök att se tecken

Vi kan lära oss att se i vilka situationer barnet är på väg att bitas. Barn kan till exempel få svårare att hejda impulser när de är trötta, hungriga, har ont eller vill vara ifred.

Skriv gärna ner vad som händer varje gång barnet biter. Då kan du lättare se eventuella mönster och tecken.

Ge positiv uppmärksamhet

Försök att ge barnet närhet och positiv uppmärksamhet i lugna stunder, i stället för att fokusera mycket på bitandet. Då visar du att du ser barnet. Du kan till exempel visa att du är nyfiken och fråga "vad har du ritat?", säga "vad roligt att se dig!" eller ge barnet en uppgift som visar att hen är viktig: "Jag skulle behöva hjälp med att packa matsäcken i dag, vill du hjälpa mig med det?"

Om barnet har yngre syskon, försök att då och då fokusera på det äldre barnet genom att ge hen lite egen tid, utan konkurrens från någon annan.

Vad gör jag om barnet fortsätter att bitas?

De allra flesta barn, även små, lär sig genom vuxnas och andra barns reaktioner att inte bitas. Men instinkten att bitas kommer ofta väldigt plötsligt och därför har en del barn svårt att hejda sig.

Kom ihåg att det är skillnad på att "göra fel" och att "vara dålig". Ett barn kan göra fel när hen bits, men ska inte behöva höra att hen är dum eller dålig. Barn som får höra det kan börja anklaga sig själva. Alla kan göra fel, men barnet kan lära sig av situationen och reparera den,

särskilt om hen har vuxna som visar.

Fortsätt att bemöta barnet på ett lugnt sätt även om hen fortsätter att bitas. Försök att inte ge så mycket uppmärksamhet till själva bitandet, förutsatt att ingen riskerar att skadas. Förändra situationen genom att till exempel distrahera barnet med en leksak eller genom att byta rum tillsammans om någon riskerar att skadas.

Prata gärna med barnet i en lugn situation vid ett senare tillfälle om vad som hänt.

När brukar barn sluta bita?

En del barn biter bara några få gånger, för andra barn kan det fortsätta längre. Men i takt med att barnet blir lite äldre och får ett mer utvecklat språk brukar det successivt försvinna.

Här kan du få hjälp och stöd

Det finns flera ställen dit du kan vända dig för att få stöd och för att lära dig mer om varför barn biter. Det kan kännas lättare att hantera situationen om du får prata med någon som du känner förtroende för. Till exempel kan du få hjälp på

- [barnavårdscentral, BVC](#)
- [vårdcentral](#)
- [barn- och ungdomspsykiatri, BUP.](#)

Du kan även vända dig till en habiliteringsmottagning om ditt barn har en konstaterad funktionsnedsättning som [utvecklingsstörning](#) eller [autism](#).

Vad gör jag om mitt barn har blivit bitet?

Ett barn som har blivit bitet behöver sällan vård. Du behöver inte göra något om bettet bara ger ett litet märke på huden. Tvätta med tvål och vatten om barnet får ett sår.

Du kan behöva kontakta en vårdcentral [om såret börjar göra mer ont efter ett dygn eller om det blir infekterat](#).

Om ett barn blir bitet av samma barn upprepade gånger, prata med andra vuxna i barnets omgivning. Prata med personalen på förskolan om ditt barn blir bitet där. Då kan du fråga personalen om deras rutiner, till exempel om barnen lämnas ensamma när de leker eller ska vila.

Bilaga 6

Trygghetsvandring med barn Nyckelpigans förskola

NAMN: 				
	Glad	Lugn	Ledsen	Rädd
Lilla gården:				
Stora gården:				
Skogsbacken:				
Hallen in- utgång:				
Stora hallen:				
Toalettsituationen:				
Stora rummet:				
Byggrummet/samlingsrummet:				
Lekrummet:				
Arken:				

Lagar och begrepp

Lpfö18

"Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor. Inget barn ska i förskolan bli utsatt för diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, hos barnet eller någon som barnet har anknytning till, eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas".

FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna

"Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De är utrustade med förnuft och samvete och bör handla gentemot varandra i en anda av broderskap."

Kränkande behandling

Skollag 2010:800 6 kap

Vad är en kränkning?

3 § - kränkande behandling: ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567) kränker ett barns eller en elevs värdighet.

Vem omfattas av lagen?

3 § - barn: den som deltar i eller söker plats i förskolan eller annan pedagogisk verksamhet enligt 25 kap

Vem ansvarar?

6 § Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Närmare föreskrifter om detta finns i 7 och 8 §. Skyldighet att förebygga och förhindra kränkande behandling

7 § Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

8 § Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skyldighet att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling

10 § /Träder i kraft I:2019-07-01/ En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Första stycket första och andra meningarna ska tillämpas på motsvarande sätt om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen (2008:567). För verksamhet som avses i 25 kap. och för fritidshem som inte är integrerade med en skolenhet eller förskole enhet gäller första och andra styckena för den personal som huvudmannen utser. Förordning (2018:1 303).

Diskriminering

Diskriminering är när ett barn eller vuxen på osakliga grunder behandlar någon sämre än andra och missgynnandet har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck eller ålder.

Diskrimineringsgrunderna

5 § I denna lag avses med

1. kön: att någon är kvinna eller man,
2. könsöverskridande identitet eller uttryck: att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön,
3. etnisk tillhörighet: nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande,
4. religion eller annan trosuppfattning
5. funktionsnedsättning: varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå,
6. sexuell läggning: homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning,
7. ålder: uppnådd levnadslängd.

Även den som avser att ändra eller har ändrat sin könstillhörighet omfattas av diskrimineringsgrunden kön. Lag (2014:958).

Vad avses med begreppet diskriminering?

(Kap 1, 4 §)

1. direkt diskriminering: att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder,
2. indirekt diskriminering: att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer med visst kön, viss könsöverskridande identitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, visst funktionshinder, viss sexuell läggning eller viss ålder, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringsättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet,
3. trakasserier: ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder,
4. sexuella trakasserier: ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet,

5. instruktioner att diskriminera: order eller instruktioner att diskriminera någon på ett sätt som avses i 1-4 och som lämnas åt någon som står i lydnads- eller beroendeförhållande till den som lämnar ordern eller instruktionen eller som gentemot denna åtagit sig att fullgöra ett uppdrag.

Jämställdhet

Jämlikhet innebär rättvisa förhållanden mellan alla individer och grupper i samhället och utgår ifrån att alla människor har lika värde oavsett kön, etnicitet, sexuell läggning, social tillhörighet etc. *Ojämlikhet* innebär orättvisa förhållanden eller diskriminering av individer och grupper i samhället på grund av kön, etnicitet, sexuell läggning, social tillhörighet etc.